

Co-funded by
the European Union

RŪPES: SOCIĀLĀS NĀVES APZINĀŠANĀS INICIATĪVA

Bāzes kartēšanas ziņojums par sociālās nāves apzināšanos

Latviešu valodas versija

October 2024

D!SORA

Association for Education and Social Development

Finansē Eiropas Savienība. Tomēr paustie uzskati un viedokļi ir tikai autora(-u) uzskati un viedokļi un ne vienmēr atspoguļo Eiropas Savienības vai Valsts izglītības un attīstības aģentūras (VIAA) uzskatus un viedokļus. Ne Eiropas Savienību, ne piešķirēju iestādi VIAA nevar saukt pie atbildības par tiem. Projekta numurs:2023-2-LV01-KA210-ADU-000176412.

Saturs

1.	Kopsavilkums	4
2.	Ievads	6
2.1.	Pamatinformācija	6
2.2.	Mērķis un uzdevumi	7
3.	Metodoloģija.....	9
3.1.	Metode	9
3.2.	Dalībnieku paraugs.....	9
3.3.	Datu vākšana un analīze	10
4.	Rezultāti.....	11
4.1.	Uz izpratni balstīti jautājumi	12
4.2.	Simptomi, ietekme un cēloņi	16
4.3.	Pilsoniskā atbildība	18
4.4.	Ārējais atbalsts/ pieejamā informācija	22
5.	Secinājumi	28
6.	Atsauces	30
1	PIELIKUMS	32

Apstiprinājumi

Kā mazā uzņēmuma īpašnieks es pilnībā atbalstu šo pētījumu, jo tajā ir uzsvērti kritiski trūkumi sociālās nāves izpratnē, kas var ietekmēt darbinieku un kopienu labklājību. Tajā sniegtās atziņas palīdzēs tādiem uzņēmumiem kā mans saprast, cik svarīgi ir veicināt iekļaujošāku un atbalstošāku darba vidi. Šis ziņojums ir vērtīgs resurss sociālās kohēzijas veicināšanai un sociālās izolācijas risku mazināšanai darbavietā, veicinot gan darbinieku apmierinātību, gan ilgtermiņa uzņēmējdarbības panākumus. Es to ļoti iesaku jebkurai organizācijai, kas vēlas uzlabot savas sociālās atbildības centienus.

- *Iacovos Loizou, bezpeļņas uzņēmums Sensible Works.*

Sociālās nāves pamatzīņojumā par sociālās nāves kartēšanu, izmantojot kvantitatīvus pētījumus, pētīta sociālā nāve, lai novērtētu sabiedrības informētību, simptomus, diagnosticēšanu un intervences iespējas. Ekspertu atsauksmes liecina, ka trūkst vienprātības par sociālās nāves definīciju un sabiedrībā nav pietiekamas izpratnes par sociālo nāvi, kas liecina par nepieciešamību veikt turpmākus pētījumus, īpaši Latvijā. Ziņojumā ieteikts uzlabot sabiedrības informētību, taču norādīts, ka ir būtiski pievērsties plašāk sociālpsiholoģiskajiem jautājumiem to sarežģītības dēļ. Tajā ierosināts integrēt izglītību par šīm tēmām skolu programmās, nevis lai apmācītu diagnosticēšanā, bet gan lai attīstītu empātiju un spēju atpazīt un atbalstīt tos, kuri saskaras ar psiholoģiskām grūtībām. Lai uzlabotu sabiedrības psiholoģisko labklājību, ir svarīgi mudināt skolēnus izprast emocionālos stāvokļus un vajadzības gadījumā meklēt profesionālu palīdzību.

- *K. Zaķis, Inženierzinātņu maģistra grāds mašīnbūves tehnoloģijā ar specializāciju kvalitātes nodrošināšanā un vadībā. Profesionālais maģistra grāds darba aizsardzībā Profesionālais maģistra grāds psiholoģijā.*

Šajā projekta posmā pētījums korekti koncentrējas uz sabiedrības dalībniekiem, kuri var atpazīt un reaģēt uz sociālās nāves fenomenu. Rezultāti diezgan skaidri parāda mērķa grupu informētības līmeni par sociālo izolāciju un sociālo nāvi. Augstais pārliecības līmenis, ka sociālo nāvi ir iespējams novērst, ir pamatots un pozitīvs rādītājs, ko var izmantot, lai šo optimismu pārvērstu rīcībā, pamatojoties arī uz projekta rezultātiem. Aptauja ir labs pamats pētījumiem par būtiskiem jautājumiem saistībā ar sociālo nāvi, proti, kādi faktori veicina

sociālo nāvi. Tie var būt gan apkārtējā vidē, gan arī pašā cilvēkā, kas var veicināt o pašizolēšanos. Abiem cēloņu kopumiem ir nepieciešama īpaša pieeja un specifiska ekspertīze. Ir svarīgi spēt atpazīt sociālās nāves pazīmes un simptomus visos dzīves posmos. Būtu lietderīgi arī iegūt datus par to, kuras sociālās grupas visvairāk un visbiežāk cieš no sociālās nāves. Tas ļautu projektam koncentrēt centienus uz tām grupām, kurām par sociālo nāvi jāzina visvairāk. No psihoterapijas viedokļa šobrīd iespējams sniegt vairāk informācijas salīdzinot ar citām jomām.

- *Blanka Šauperl, psihoterapeite.*

1. Kopsavilkums

Sociālās nāves izpratnes bāzes kartēšanas ziņojums sniedz visaptverošu pārskatu par pieaugušo informētību par sociālo nāvi Latvijā, Kiprā un Slovēnijā. Ziņojumā, kas veikts aptaujājot 148 respondentus, galvenā uzmanība pievērsta zināšanu trūkumu apzināšanai, atbildības uztveres izpētei un nepieciešamībai pēc sociālās nāves izpratnes kampaņām dažādās mērķgrupās: pieaugušo izglītotāji, pieaugušo izglītojamie, nodarbinātie pieaugušie un MVU pārstāvji.

Ziņojuma galvenais mērķis ir konstatēt pamatizpratni un informētību par sociālo nāvi, identificēt galvenās problēmas un izglītošanas iespējas rīcības veicināšanai, lai risinātu sociālās nāves fenomenu un informētu par mērķtiecīgu intervences pasākumu un iniciatīvu izstrādi. .

Ziņojumā galvenā uzmanība pievērsta četrām galvenajām mērķgrupām:

- Pieaugušo izglītotāji
- Pieaugušie izglītojamie
- Nodarbināti pieaugušie
- MVU pārstāvji

Aptaujas dati tika iegūti no 148 respondentiem visās trīs valstīs: Latvijā, Kiprā un Slovēnijā.

Dati atklāj ievērojamu izpratnes trūkumu par sociālo nāvi. Lai gan informētības līmenis par sociālās nāves cēloņiem, simptomiem un sekām ir mērens, lielākajai daļai respondentu trūkst konkrētu zināšanu par profilakses stratēģijām un intervences pasākumiem.

Pētījumā uzsvērtā iespējamā novēršanas iespēja, jo respondenti lielākoties uzskata, ka sociālā nāve ir novēršama, kas liecina par augstu optimisma sajūtu un vēlmi risināt šo problēmu.

Pētījumā uzsvērtā kolektīvā atbildība, jo lielākā daļa uzskata, ka sociālā nāve ir sabiedrības problēma, kurai nepieciešams kopienas atbalsts un kopīga rīcība, tādējādi apliecinot stingru pārliecību par kopīgu atbildību sociālās nāves novēršanas jomā.

Apkopotie dati atklāj nepilnības informētībā, izpratnē un piekļuvē informācijai par sociālo nāvi, jo īpaši starp personām ar formālās izglītības līmeni un personām ārpus Slovēnijas, kur piekļuve informācijai slovēņu valodā, šķiet, ir vieglāk pieejama.

Respondenti norāda uz daudziem šķēršļiem, kas kavē izglītošanas un profilakses stratēģiju integrēšanu izglītības programmās un darbavietās, uzsverot mērķtiecīgas intervences un atbalsta nepieciešamību.

Pamatziņojums par sociālās nāves apzināšanās kartēšanu kalpo kā sākumpunkts, lai izprastu sociālās nāves apzināšanas situāciju. Tas sniedz vērtīgu ieskatu par problēmām un iespējām sociālās saiknes veicināšanā, un sociālās nāves novēršanā. Ir nepieciešamas iniciatīvas, lai radītu iekļaujošāku un atbalstošāku sabiedrību, novēršot konstatētos trūkumus, balstoties uz šajā ziņojumā gūtajiem secinājumiem.

2. Ievads

2.1. Pamatinformācija

Sociālajās zinātnēs aizvien lielāku uzmanību pievērš sociālās nāves jēdzienam - stāvoklim, kad indivīdi zaudē iesaistīšanos sabiedrības lomās un jūtas atrauti no savām kultūras vai kopienas saitēm. Pētījumi liecina, ka šī atsvešināšanās bieži izpaužas kā izolētības un atstumtības sajūta, kas ietekmē indivīdu piederības izjūtu un līdzdalību sociālajās, pilsoniskajās un ekonomiskajās aktivitātēs. Sociālās nāves jēdziens pētījumos tiek izmantots dažādos kontekstos. Sociālā nāve bieži tiek attiecināta uz sociālo izolāciju un identitātes, sociālās lomas zaudēšanu gados vecākiem cilvēkiem un personām ar hronisku invaliditāti, kas neuzlabojas (Ghane et al., 2024; Simandan, 2021; Auais, M. et al. 2019). Daži akadēmiķi uzskata, ka šis jēdziens būtu jāpiemēro tikai ekstremālās situācijās, piemēram, demences, genocīda un verdzības gadījumos. Tomēr sociālās nāves jēdzienu parasti izmanto gadījumos, kad persona vai grupa ir piedzīvojusi ārkārtējus un dziļus zaudējumus, piemēram, sociālās identitātes, lomas, saiknes un kontaktu ar apkārtējiem zaudēšanu. Saistībā ar to pašu, pētījumos par bēgļu identitāti tiek pētīta pārvietošana, sociālā atstumtība un pilsonības zaudēšana (Kralova, 2015). Sociālās jomas zinātnieku skatījumā sociālā nāve ir daudzdimensionāls jēdziens, kas ietver atstumtību (citu vai sevis ignorēšanu, vai atstumšanu) vai ostrakismu (Steele et al., 2015). Norvuds (Norwood, 2009) uzskata, ka sociālā nāve ir vairāku zaudējumu rezultāts, piemēram, identitātes zaudēšana, nespēja piedalīties ikdienas aktivitātēs un sociālo attiecību zudums. Kumulatīvi šie zaudējumi var novest pie indivīda izslēgšanas no sociālās dzīves. Skaidrs ir viens, ka pieaugušo izglītības iestādēs vai uzņēmumos pastāv iespēja sastapt personas, kuras ir nonākušas šādā stāvoklī vai jau ir ļoti tuvu tam.

Pieaugušo izglītības un mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) kontekstā sociālā nāve rada tālejošas sekas, kas vēl nav pilnībā apzinātas un risinātas. Vairāki pētījumi liecina, ka atstumtie darbinieki biežāk izrāda nodomu mainīt darbu (Liu et al., 2022; Lyu & Zhu, 2019) un neproduktīvu darba uzvedību (Yang & Treadway, 2018), kā arī samazinātu emocionālo apņemšanos (Lyu & Zhu, 2019), palīdzīgo uzvedību (Huang & Yuan, 2023) un radošumu (Bai et al., 2022).

Pieaugušo izglītotājiem un MVU ir ļoti svarīga nozīme Ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM), galvenokārt 4.5. mērķa sasniegšanā, kurā uzsvērtā vienlīdzīga piekļuve izglītībai un

profesionālajai apmācībai neaizsargātām grupām. Tomēr saskaņā ar jaunākajiem ESAO MVU un uzņēmējdarbības perspektīvas 2023.gadam secinājumiem, MVU saskaras ar ievērojamiem šķēršļiem, integrējot mācīšanās un autonomiju veicinošas metodes - faktoriem, kas ir izšķiroši svarīgi uz zināšanām balstītas ekonomikas veicināšanai. Turklāt šo problēmu saasina prasmju trūkums uzvedības aspektos, kā arī nepietiekama iekšējā pārvaldība un darbaspēka apmācība, kas kavē MVU spēju pilnvērtīgi sadarboties ar izglītības iestādēm.

Šajā situācijā izšķiroša nozīme ir izglītības un nodarbinātības mijiedarbībai MVU. Sociālā nāve, kas raksturo piederības un sabiedriskās līdzdalības zudumu, var atstāt tālejošu ietekmi uz indivīdiem un kopienām, izraisot sociālā kapitāla samazināšanos, sociālekonomiskas problēmas, kā arī inovāciju un izaugsmes stagnāciju.

Rajashekar & Jain (2024) uzskata, ka uzņēmuma virzība uz (IAM) 4. mērķi un darbinieku labklājības nodrošināšanu būtiski veicina viņu interesi aktīvāk iesaistīties uzņēmuma ekonomiskajā izaugsmē, kas attiecīgi ietekmē ilgtspējīgas uzņēmējdarbības attīstību.

Apzinoties šīs problēmas, CARE (RŪPES) projekts cenšas palielināt zināšanas un veicināt izpratni pieaugušo izglītotāju un MVU pārstāvju vidū par sociālās nāves sekām. Šī bāzes ziņojuma mērķis ir noteikt sociālās nāves izpratnes pamatlīmeni pieaugušo izglītībā, kas tiks pārskatīts pēc gada, lai novērtētu sociālās nāves izpratnes veicināšanas kampaņas progresu.

2.2. Mērķis un uzdevumi

"Bāzes kartēšanas ziņojuma par sociālās nāves apzināšanos" mērķis ir apzināt pamata izpratnes līmeni par sociālās nāves fenomenu starp galvenajām ieinteresētajām mērķa grupām - pieaugušo izglītotājiem, MVU pārstāvjiem, pieaugušajiem, kuri mācās, un nodarbinātajiem pieaugušajiem - partnervalstīs. Šis ziņojums iezīmē pirmo posmu visaptverošā kampaņā, kuras mērķis ir mazināt sociālās nāves iestāšanās varbūtību, veicinot lielāku empātiju un sociālo atbildību.

Šā ziņojuma galvenais mērķis ir izglītēt mērķa grupas par sociālās nāves fenomenu, stiprinot to empātijas spējas un veicinot iesaistīšanos sociāli atbildīgās un pilsoniskās aktivitātēs. Veicinot kopīgu izpratni par vērtībām, interesēm un vajadzībām dažādās lomās izglītības un nodarbinātības kontekstā, kopējā projekta "CARE (RŪPES): Sociālās nāves izpratnes iniciatīva" mērķis ir veicināt iekļaujošākas un tolerantākas sabiedrības izaugsmi.

Šī ziņojuma mērķi ir:

1. **Izpratnes līmeņa novērtēšana:** Veikt rūpīgu novērtējumu par to, kāda ir pieaugušo izglītotāju, MVU pārstāvju, nodarbināto pieaugušo un izglītojamo informētība par sociālo nāvi, šajā daudzpusīgajā pieejā izmantojot sekundārās un primārās pētniecības metodes, tostarp visaptverošu aptauju.
2. **Zināšanu trūkumu identificēšana:** Noteikt esošās nepilnības zināšanās un izpratnē par sociālo nāvi visās mērķa grupās. Šī informācija palīdzēs izstrādāt intervences pasākumus, kas pielāgoti šo trūkumu efektīvai novēršanai un mazināšanai.
3. **Kritiskas iesaistīšanās veicināšana:** Ziņojumā visiem dalībniekiem tiek dota iespēja kļūt par kritiskākiem savas sociālās vides vērotājiem, tādējādi uzlabojot aktīvas pilsoniskās līdzdalības spējas. Ziņojums mudina aktīvi iesaistīties sabiedrības problēmu risināšanā, padziļinot izpratni par sociālo nāvi.
4. **Pamatprincipu noteikšana turpmākai darbībai:** Izstrādājot stabilu bāzes līniju, tā kalpos par atskaites punktu turpmākajiem novērtējumiem. Šī sistēma atvieglos izpratnes veicināšanas progressa mērīšanu un palīdzēs noteikt turpmākās stratēģijas sociālās nāves problēmas risināšanai, tostarp pēcpārbaudes novērtējumiem un inovatīvu izglītojošu rīku radīšanai.
5. **Atbalsts plašākai pētniecībai un attīstībai:** Iniciatīva, padarot ziņojumu publiski pieejamu, vienlaikus nodrošinot dalībnieku anonimitāti, tiecas motivēt turpmākus pētījumus un inovācijas pieaugušo izglītības praksē. Tas ir īpaši svarīgi, lai veicinātu pieaugušo izglītotāju, izglītojamo, MVU pārstāvju un nodarbināto pieaugušo sociālo un profesionālo attīstību, saskaņojot izglītības praksi ar mainīgajām sociāli ekonomiskajām vajadzībām.

Ar izvirzīto mērķi un apakšmērķiem, Ziņojums tiecas motivēt visas ieinteresētās personas efektīvi risināt sarežģītos jautājumus, kas saistīti ar sociālo nāvi, veicinot saliedētāku, iekļaujošāku un noturīgāku sabiedrību.

3. Metodoloģija

3.1. Metode

Aptaujas jautājumi tika rūpīgi atlasīti, lai novērtētu zināšanas un informētību par sociālās nāves fenomenu sociālās un darba vides kontekstā. Šie jautājumi tika formulēti, pamatojoties uz profesionālām konsultācijām, kas norisinājās projekta aktivitātes Mācību laboratorijasietvaros 2024. gada aprīlī Kiprā. Šo pasākumu rīkoja projekta partneris STRATEGIC OMNIA RESEARCH AND TECHNOLOGY DEVELOPMENT LTD (Kipra), tajā piedalījās projekta koordinators Latvijas Darba aizsardzības speciālistu asociācija (Latvija) un projekta partneris Drustvo za izobrazevanje in socialni razvoj (Slovēnija).

Mācību laboratorijā piedalījās 10 ārējie eksperti, tostarp pārstāvji no MVU, pieaugušo izglītotāji un sociālie psihologi un pētnieki. Mērķis bija izpētīt esošās zināšanas par sociālās nāves fenomenu dažādās disciplīnās, tostarp pieaugušo izglītībā, MVU, darba aizsardzībā un veselībā, pilsoniskajā līdzdalībā, sociāli neaizsargāto grupu iekļaušanā un psiholoģijā.

Lai garantētu jautājumu efektivitāti, tika veikts sākotnējais testēšanas posms, izmantojot pamata aptauju. Tajā piedalījās neliela respondentu izlase no attiecīgās jomas, un katrs partneris iesaistīja vienu pieaugušo izglītotāju, vienu pieaugušo izglītojamo, vienu MVU pārstāvi un vienu nodarbinātu pieaugušo. Šis sākotnējais testēšanas posms veicināja aptaujas saturisko apstiprināšanu un nodrošināja pārlicību par aptaujas funkcionalitāti.

Metodoloģiskā pieeja ietvēra aptaujas jautājumu administrēšanu, izmantojot visaptverošu tiešsaistes aptauju. Ņemot vērā finanšu resursu un laika ierobežojumus, omnibusa metode tika atzīta par piemērotu, jo tā ļauj ātri un rentabli iegūt reprezentatīvu iedzīvotāju izlasi. Aptauja tika izstrādāta angļu valodā un pēc tam tulkota latviešu, slovēņu un grieķu valodās, lai nodrošinātu datu ieguvu Latvijā, Slovēnijā un Kiprā, ko veica attiecīgās partneriestādes. Pielikumā Nr. 1 sniegts pilns to jautājumu saraksts, kas uzdoti četrām respondentu grupām.

3.2. Dalībnieku paraugs

Dalībnieku izlase šim pētījumam tika rūpīgi veikta no trim ES dalībvalstīm: Latvijas, Kipras un Slovēnijas. Šīs valstis tika izvēlētas, pamatojoties uz projekta partneriestāžu atrašanās vietu, tādējādi nodrošinot līdzsvarotu mērķa grupu pārstāvību. Katrā valstī tika

izveidota daudzveidīga un reprezentatīva pieaugušo izlase vecumā no 18 gadiem, aptverot četras galvenās mērķa grupas: pieaugušo izglītotājus, pieaugušos izglītojamus, MVU pārstāvjus un nodarbinātos pieaugušos.

Dalībnieki galvenokārt tika piesaistīti, izmantojot projekta sociālos tīklus, proti, CARE (RŪPES): Sociālās nāves apzināšanās iniciatīvas Facebook lapu [<https://www.facebook.com/profile.php?id=61558936776958>], kā arī tiešos kontaktus, ko partneri uztur ar šīm mērķgrupām. Lai precīzi atspoguļotu mērķa grupu iedzīvotāju sadalījumu katrā iesaistītajā valstī, tika izmantota kvotu atlases metode.

Katras valsts izlasē bija 8 pieaugušo izglītotāji, 8 pieaugušo izglītojamie, 8 MVU pārstāvji un 8 nodarbinātie pieaugušie, kopā 32 dalībnieki katrā valstī. Sākotnēji kopējais izlases lielums visās trijās valstīs bija 96 dalībnieki. Tomēr, ņemot vērā mērķgrupu pastiprināto interesi par sociālās nāves tēmu, faktiskā kopējā izlase sasniedza 148 dalībniekus.

3.3. Datu vākšana un analīze

Aptauja tika veikta tiešsaistē, un tās mērķauditorija bija respondenti no attiecīgajām projekta valstīm: Latvijas, Kipras un Slovēnijas. Aptaujas saites tika izplatītas projekta un partneru sociālajos tīklos, un mērķa grupām tika nosūtīti e-pasti, izmantojot partneru iestāžu kontaktu sarakstus. Uzaicinājuma e-pasta vēstulēs tika aicināts piedalīties aptaujā, sniedzot nepieciešamo aptaujas saiti attiecīgajā valodā. Noklikšķinot uz saites, dalībnieki tika novirzīti uz atbilstošo aptauju atbilstoši mērķa grupai. Uzaicinājumi bija pieejami astoņas nedēļas, ļaujot respondentiem piekļūt aptaujai tiem ērtā laikā un vietā.

Šī pieeja tika konsekventi piemērota visās trijās valstīs. Katra aptauja tika veikta attiecīgās valsts valodā, un jautājumi tika publicēti uzreiz pēc to tulkojumu pabeigšanas. Datu vākšana tika pabeigta, tiklīdz bija aizpildīti kvotu paraugi un ievēroti termiņi. Norises posms: 2024. gada 1. Jūlijs- 2024. gada 31. augusts.

Datu vākšanu un analīzi koordinēja Latvijas Darba aizsardzības speciālistu asociācija no Latvijas. Viņi apkopoja un analizēja rezultātus no katras iesaistītās valsts, nodrošinot detalizētu respondentu demogrāfisko portretu un datu analīzi. Dati tika svērti, lai nodrošinātu reprezentatīvu pārskatu sniegšanu, un, pamatojoties uz svērtajiem datiem, tika aprēķināti procentuālie rādītāji, kas dažkārt tika noapaļoti līdz veselam skaitlim, lai informācija būtu saprotamāka un vieglāk uztverama.

4. Rezultāti

Aptaujas rezultātus var iedalīt piecās jomās:

1. Demogrāfiskie jautājumi (dzimums, vecums, dzīvesvietas valsts, augstākais sasniegtais izglītības līmenis, 1.-4. jautājums).
2. Uz izpratni balstīti jautājumi (5.-8. jautājums)
3. Simptomi, ietekme un cēloņi (9.-11. jautājums)
4. Uz pilsonisko atbildību balstīti jautājumi (12.-14. jautājums)
5. Ārējais atbalsts/ pieejamā informācija (15.-19. jautājums)

Šajā nodaļā ir izklāstīti rezultāti atbilstoši piecām iepriekš minētajām jomām, lai nodrošinātu vienkāršotu datu analīzi un secinājumus.

1. tabulā sniegts pārskats par respondentu demogrāfisko sadalījumu, norādot dzimumu, vecumu, dzīvesvietas valsti un augstāko iepriekš iegūto izglītības līmeni.

1. tabula: Aptaujas respondentu demogrāfiskie dati, visas (valsts) mērķa grupas (148)

KATEGORIJA	SADALĪJUMS	SKAITS	PROCENTI
Dzimums	Vīrieši	56	38%
	Sievietes	92	62%
		100,00%	
Vecuma diapazons	18-24	10	6.80%
	25-34	23	15.5%
	35-44	53	35.8%
	44-54	48	32.4%
	55+	14	9.50%
		100,00%	
Izglītības līmenis	Es neesmu pabeidzis vidusskolu/augstskolu	3	2.00%
	Vidējā izglītība	30	20.30%

	Profesionālā kvalifikācija	14	9.50%
	Bakalaura grāds	44	29.70%
	Maģistra vai doktora grāds	57	38.50%
		100,00%	
Valsts	Latvija	64	43.20%
	Slovēnija	49	33.10%
	Kipra	35	23.60%
		100,00%	

4.1. Uz izpratni balstīti jautājumi

Šajā kategorijā tika uzdoti šādi četri jautājumi:

- 1. jautājums: *Pamatiezīmes nosaka, ka sociālā nāve ir "kad cilvēkiem vairs nav nekādu cerību iesaistīties sociālajās lomās un viņi tiek uzskatīti par mirušiem, lai gan bioloģiski ir dzīvi; cilvēki, kuri apstākļu spiediena rezultātā ir zaudējuši piederības izjūtu kādai grupai, kultūrai vai vietai". Vai vispārīgi runājot, vai esat dzirdējuši par terminu "sociālā nāve"?*
 - Respondenti varēja izvēlēties vienu no šādām atbildēm: Jā vai Nē
- 2. jautājums: *Vai pieaugušo izglītības jomā (pieaugušo izglītotāju un pieaugušo izglītojamo aptaujās) un darbavietā (nodarbināto pieaugušo un MVU pārstāvju aptaujās) Jūs jau esat dzirdējis/usi terminu "sociālā nāve"?*
 - Respondenti varēja izvēlēties vienu no šādām atbildēm: Jā vai Nē
- 3. jautājums: *Pamatojoties uz iepriekš sniegto definīciju, vai, Jūsaprāt, sociālā nāve ir novēršama?*
 - Respondenti varēja izvēlēties vienu no šādām atbildēm: Jā vai Nē
- 4. jautājums: *Vai Jums kā pieaugušo izglītotājam/ pieaugušajam izglītojamajam/ strādājošam pieaugušajam/ MVU pārstāvim ir zināmas stratēģijas, kas var samazināt sociālās nāves risku pieaugušo izglītības jomā (pieaugušo izglītotājiem un pieaugušajiem izglītojamajiem) vai darba vietā (MVU pārstāvjiem un strādājošiem pieaugušajiem)?*
 - Respondenti varēja izvēlēties vienu no šādām atbildēm: Jā vai Nē

1. attēlā parādītas visu respondentu atbildes uz 1. jautājumu katrā aptaujātajā valstī. Ievērojams vairākums (64,2 %) respondentu nezināja terminu "sociālā nāve", kas norāda uz nepieciešamību pēc lielākas informētības un izglītošanas. Lai gan 35,8 % respondentu norādīja, ka ir dzirdējuši šo terminu, joprojām pastāv ievērojama plaša vispārējā izpratnē par šo fenomenu. Izpratne par "sociālo nāvi" dažādās mērķa grupās ir atšķirīga. Izglītojamo (30,2 %) un nodarbināto pieaugušo (34,2 %) vidū informētības līmenis ir zemāks nekā pieaugušo izglītotāju vidū. MVU pārstāvju informētība (37,1 %) ir salīdzināma ar nodarbināto pieaugušo informētību. Pieaugušo izglītotāju informētības līmenis (43,8 %) ir nedaudz augstāks nekā citās grupās. Tas liecina, ka izglītības iestādēm varētu būt būtiska nozīme informētības izplatīšanā.

Saskaņā ar Dillard & Storberg-Walker (2022), ir nepieciešama dziļāka izpratne par to, kā organizācijas var efektīvi iesaistīties daudzveidības nodrošināšanā un radīt iekļaujošāku vidi. Pašlaik daudzveidība ir viena no svarīgākajām prioritātēm izglītībā, un ir skaidrs mērķis - sagatavot un attīstīt izglītotāju prasmes un spēju vadīt mācību procesu dažādās vidēs. Daudzveidības nepieņemšanas sekas ir atstumtība vai ostracisms, kas, kā zināms, var novest pie sociālās nāves.

1. attēls: Atbildes uz 1. jautājumu: informētība par sociālo nāvi: Sadalījums pēc mērķa grupas; visas (valstu) mērķa grupas.

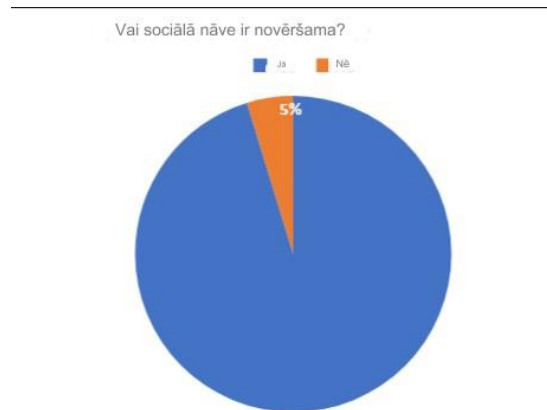

2. jautājuma mērķis bija novērtēt izpratni par "sociālo nāvi" konkrētos profesionālos kontekstos: pieaugušo izglītībā un darba vietā. Mērķis bija noskaidrot, vai indivīdi ir saskārušies ar šo terminu darba vai izglītības jomā. Kopumā izpratne par "sociālo nāvi" gan pieaugušo izglītībā, gan darba vietā ir salīdzinoši zema. Izglītotāju (15,6 %) un izglītojamo (16,3 %) informētības līmenis ir līdzīgs. Nodarbinātiem pieaugušajiem (34,2 %) un MVU pārstāvjiem (37,1 %) ir augstāks informētības līmenis par sociālo nāvi, kas, iespējams, liecina par to, ka šīs grupas biežāk saskaras ar situācijām, kas saistītas ar sociālo izolāciju vai norobežošanos savā profesionālajā dzīvē. Kopumā tas liecina, ka šis jēdziens abās profesionālajās sfērās vēl nav plaši apspriests vai atzīts.

Daži pētnieki secina, ka ir maz pētījumu par iekļaujošu izglītību izglītojamajiem ar emocionāliem un/vai uzvedības traucējumiem un par to, cik lielā mērā tie izglītības iestādēs saņem uz pētījumiem balstītu apmācību un atbalstu. Turklāt ir maz pētījumu par to, kādu praksi izglītotāji apzinās, vēlas vai spēj izmantot un uzskata, ka tā ir efektīva, nodrošinot iekļaujošu apmācību izglītojamajiem ar emocionāliem un/vai uzvedības traucējumiem. McKenna et al. (2023). Turklāt pētījumi par iekļaujošu darba vidi liecina, ka iekļaujoša vadība palīdz darbiniekiem uzlabot viņu novatorisko darba uzvedību, izmantojot netiešu ietekmi, kas rada iesaistīšanos un savstarpējās mijiedarbības ietekmi. (Umrani et al., 2024). Mācību programmās vadītājiem, izglītotājiem un citam iestādes personālam būtu jāuzsver, cik svarīgi ir nodrošināt drošu bāzi izstumtajiem dalībniekiem, lai mazinātu ostrakisma negatīvās sekas. (Mikulincer & Shaver, 2009; Yaakobi, 2019).

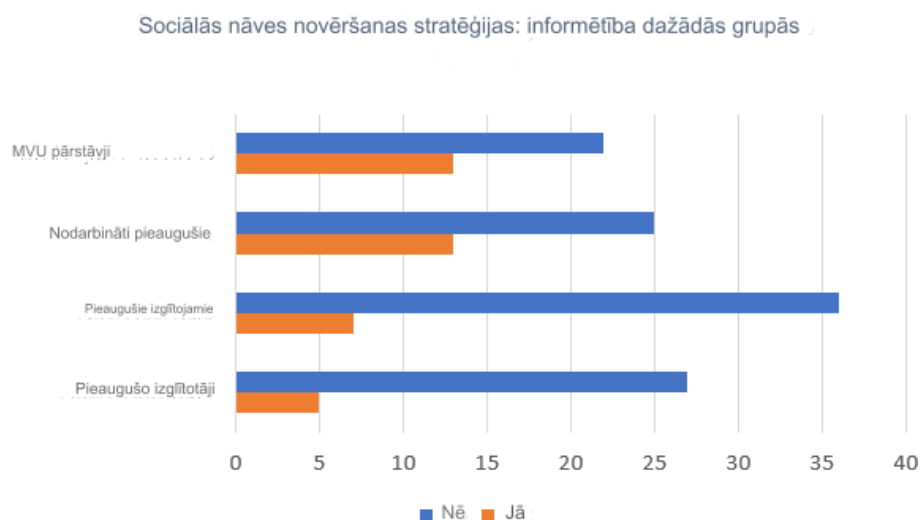
Trešajā jautājumā galvenā uzmanība tika pievērsta profilakses iespēju uztverei. Lielākā daļa respondentu (95,3 %) uzskata, ka sociālā nāve ir novēršama, un tas parādīts 2. attēlā. Tas saskan ar sociālās psiholoģijas jēdzienu "optimisma aizspriedumi". Optimisma aizspriedumi ir kognitīvs aizspriedums, kad indivīdi mēdz pārvērtēt pozitīvu notikumu iespējamību un nepietiekami novērtēt negatīvu notikumu iespējamību. Pārliecība par sociālās nāves novēršamību liecina par cerību un noturības sajūtu pat tad, ja notiek saskarsme ar sarežģītu sociālo problēmu.

2. attēls: Atbildes uz 3. jautājumu: Vai sociālā nāve ir novēršama?; visas (valstu) mērķa grupas

Ceturtā jautājuma mērķis bija noskaidrot, vai respondenti, kas ieņem dažādus amatus pieaugušo izglītībā un MVU kontekstā, zina par stratēģijām sociālās nāves riska mazināšanai. Šajā jautājumā tika pētīts praktisko zināšanu līmenis un potenciālā nepieciešamība pēc plašākas praktiskās apmācības un resursiem, un atbildes ir parādītas 2. attēlā. Pieaugušo izglītotāji (33,3 %) uzrāda augstāku informētības līmeni par profilakses stratēģijām nekā izglītojamie (25,6 %). Tas norāda uz nepieciešamību mazināt zināšanu plaisu starp izglītotajiem un izglītojamajiem. Viszemākā informētība ir nodarbināto pieaugušo (21,1 %) un MVU pārstāvju (17,1 %) vidū. Neraugoties uz vispārējo pārliecību par sociālās nāves novēršanas iespējām (kā norādīts 3. jautājumā), respondentiem visās četrās grupās trūkst zināšanu par konkrētām stratēģijām pārmaiņu īstenošanai.

3. attēls: Atbildes uz 4. jautājumu: Sociālās nāves novēršanas stratēģijas: Informētība dažādās grupās

4.2. Simptomi, ietekme un cēloņi

Šajā aptaujas daļā galvenā uzmanība tika pievērsta informētībai par simptomiem, ietekmi un cēloņiem. Šajā kategorijā tika uzdoti šādi trīs jautājumi:

- 1. jautājums: *Saskaņā ar pētījumiem (Borgstrom, 2015; Doğan, 2020) sociālās nāves cēloņi bieži vien var būt atstumtība, slikta izturēšanās, ostrakisms, izraidīšana, kopienas atbalsta atņemšana vai to cilvēku atbalsta trūkums, kuriem ar attiecīgo indivīdu bija ciešas un pastāvīgas attiecības. Citā pētījumā (Norwood, 2009) norādīts, ka sociālo nāvi izraisa dziļi zaudējumi. Vai iepriekš esat dzirdējuši par sociālās nāves cēloņiem?*
 - Respondenti varēja izvēlēties vienu no šādām atbildēm: Jā vai Nē
- 2. jautājums: *Saskaņā ar pētījumiem (Norwood, 2009) sociālās nāves simptomi ir identitātes zudums, spējas piedalīties ikdienas aktivitātēs zudums un sociālo attiecību zudums, kas izraisa atslēgšanos no sociālās dzīves. Citā pētījumā norādīts (Doğan, 2020), ka tiek dziļi zaudēta cilvēka vērtība viņa paša acīs. Vai esat dzirdējuši par sociālās nāves simptomiem?*
 - Respondenti varēja izvēlēties vienu no šādām atbildēm: Jā vai Nē
- 3. jautājums: *(Pieaugušo izglītojamajiem un pedagogiem) Saskaņā ar pētījumiem (Wang et al., 2024), ostrakisma (sociālās nāves) ietekme uz izglītību ietekmē akadēmiskos sasniegumus, tas samazina izglītojamo sociālās piederības izjūtu, kā arī mazina motivāciju piedalīties mācību procesā, samazina kognitīvo iesaisti. Vai Jūs apzināties šo ietekmi?*
- 3. jautājums: *(Nodarbinātiem pieaugušajiem un MVU pārstāvjiem) Saskaņā ar pētījumiem (Wang et al., 2023) ostrakisma (sociālās nāves) ietekme darbavietā ietekmē darbinieku labsajūtu, patērē darbinieku emocionālos resursus un izraisa emocionālo izsīkumu; pazūd uzticēšanās atmosfēra kolēģu vidū, radot nelabvēlīgu klimatu, darbinieku mainību, samazinās produktivitāte. Vai Jūs apzināties šo ietekmi?*
- Respondenti varēja izvēlēties vienu no šādām atbildēm: Jā vai Nē

1. jautājuma mērķis bija novērtēt respondentu vispārējo informētību par iespējamiem sociālās nāves cēloņiem. Tajā tika noskaidrots, vai indivīdi ir informēti par kopējiem faktoriem, kas veicina šo parādību, kā noteikts pētījumos. Mērķis bija novērtēt izpratnes līmeni par sociālās izolācijas un norobežošanās pamatcēloņiem. Liela daļa respondentu (58,8 %) nebija informēti par sociālās nāves cēloņiem. Lai gan 41,2 % respondentu norādīja, ka

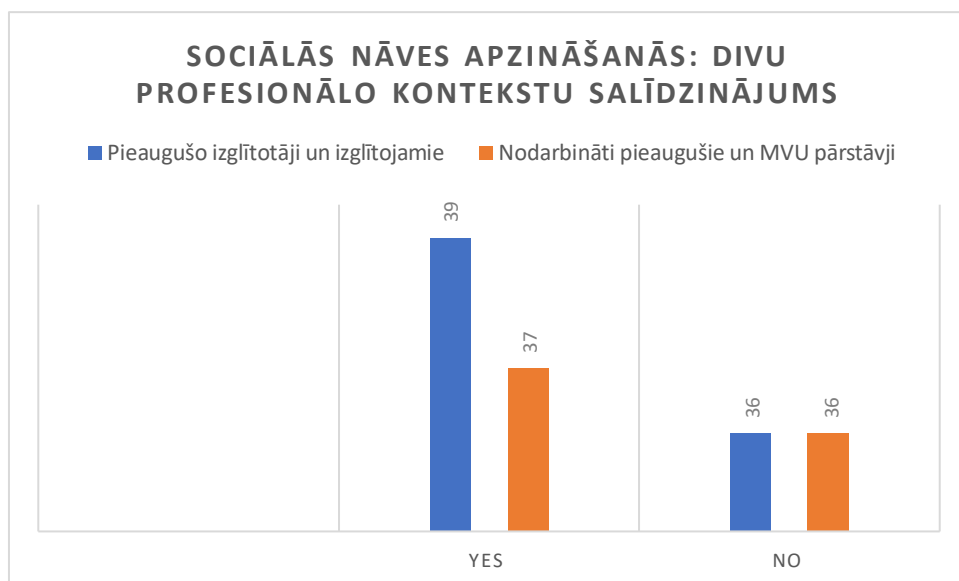
ir informēti par cēloņiem, tomēr varētu būt nepieciešams turpināt izglītēt mērķa grupas par konkrētiem sociālās nāves veicinošiem faktoriem. Rezultāti liecina par zināšanu trūkumu attiecībā uz sociālās nāves cēloņiem. Šī plaša, iespējams, varētu novest pie izpratnes trūkuma par sociālās izolācijas mehānisma izveides komplicētību un vajadzību pēc efektīvas iejaukšanās. Zinātniskajā literatūrā norādīts, ka psiholoģiskās un emocionālās traumas, ko izraisa potenciāli traumatiski dzīves notikumi, var traucēt sekmīgai dzīvei nepieciešamo kognitīvo, emocionālo un uzvedības pamatkompetenču attīstību (Blodgett & Lanigan, 2018; Keels et al., 2022). Galvenās no šīm kompetencēm ir sociālās un emocionālās prasmes, kas nepieciešamas, lai attīstītu un uzturētu atbalstošas starppersonu attiecības (Dodds, 2013). Tā, piemēram, atpazīt ostrakisma simptomus un sniegt atbalstu var būt diezgan sarežģīti, jo dažkārt laika gaitā izstumtie indivīdi kļūst atšķirīgi jutīgi, pamatojoties uz īpašajām vajadzībām, kas tiek traucētas, viņu individuālajām atšķirībām un viņu novērtējumu par to, kurš un kāpēc rada ostrakismu. Šīs atšķirības izraisa vajadzību atjaunojošu uzvedību, kas variē no pārlieku sociāli uzmanīgas un pakļautas ietekmei līdz agresīvai un antisociālai uzvedībai. (Kipling D. Williams, 2007).

2. jautājuma mērķis bija novērtēt respondentu vispārējās zināšanas par iespējamiem sociālās nāves simptomiem. Tajā tika noskaidrots, vai indivīdi ir informēti par konkrētiem ar šo parādību saistītiem indikatoriem un pieredzi, kas identificēta pētījumos. Mērķis bija novērtēt izpratnes līmeni par sociālās izolācijas un norobežošanās pazīmēm un sekām. Ievērojama daļa respondentu (55,4 %) nebija informēti par sociālās nāves pazīmēm. Lai gan 44,6 % respondentu norādīja, ka ir informēti par šiem simptomiem, iespējams, joprojām ir nepieciešams turpināt izglītēt cilvēkus par sociālās nāves pazīmju atpazīšanu. Tas varētu veicināt agrīnāku atpazīšanu un iejaukšanos, potenciāli novēršot sociālās izolētības negatīvās sekas.

Lai efektīvi risinātu ar garīgo veselību saistītās sarežģītās problēmas un izaicinājumus, ir nepieciešama padziļināta izpratne ne tikai par riska faktoriem, bet arī par aizsargfaktoriem, kas veicina garīgo veselību. (Waid & Urich, 2019). Piemēram, daži zinātniskie pētījumi liecina, ka pat tad, ja pedagogam ir zināšanas par iekļaujošo izglītību izglītojamajiem ar emocionāliem un/vai uzvedības traucējumiem, tas nenožīmē, ka pedagogi patiešām nodrošina iekļaujošo izglītību izglītojamajiem, kuriem tā ir nepieciešama. (Kauffman & Badar, 2016; McKenna et al., 2023).

Trešā jautājuma mērķis bija novērtēt respondentu informētību par sociālās nāves īpašo ietekmi attiecīgajā profesionālajā kontekstā: pieaugušo izglītības jomā un darba vietā. Mērķis bija saprast, vai indivīdi ir informēti par sociālās izolācijas un norobežošanās iespējamām sekām konkrētajā profesionālajā kontekstā. Jautājums tika diferencēts, jo sociālās nāves ietekme ievērojami atšķiras izglītības un darba vidē. Tāpēc, sniedzot kontekstam specifisku informāciju par sociālās izolētības sekām, tika nodrošināts, ka jautājums ir atbilstošs un nozīmīgs katrai mērķa grupai. Abās grupās aptuveni puse respondentu (attiecīgi 52 % un 50,7 %) bija informēti par sociālās nāves ietekmi atbilstošajā profesionālajā kontekstā, kā parādīts 4. attēlā. Tas liecina, ka, lai gan ir zināma izpratne par sekām, joprojām pastāv būtiskas zināšanu nepilnības. Rezultāti uzsver nepieciešamību pēc mērķtiecīgām intervencēm, kas sniedz konkrētu informāciju un atbalstu gan izglītotājiem/izglītojamajiem, gan nodarbinātām personām/ MVU pārstāvjiem, lai risinātu sociālās nāves atšķirīgās sekas attiecīgajos profesionālajos kontekstos.

4. attēls: Atbildes uz 3. jautājumu: Sociālās nāves izpratne: Divu profesionālo kontekstu salīdzinājums

4.3. Pilsoniskā atbildība

Šajā sadaļā tiek pētīts, vai respondenti uztver sociālo nāvi kā individuālu atbildību vai kolektīvo atbildību, kurai nepieciešams kopienas atbalsts. Tika aplūkota respondentu rīcībspējas sajūta un gatavība rīkoties kā indivīdiem un kopienās, lai risinātu sociālās izolācijas problēmu, turklāt cenšoties apzināt šķēršļus, ko viņi saskata, integrējot izpratni par sociālo nāvi izglītības programmās.

Šajā kategorijā tika uzdoti šādi trīs jautājumi:

- 1. jautājums: *Pilsoniskā iesaistīšanās ir brīvprātīgais darbs un sadarbība ar citiem sociālajās organizācijās vai kopienās, lai sasniegtu sociālo labumu (Zukin et al., 2006; Hsu et al., 2021). Pilsoniskā atbildība ir cilvēka izjūta par savu personīgo un sociālo atbildību palīdzēt tiem, kam tas ir nepieciešams. Cilvēki ar pilsonisko atbildību dod priekšroku palīdzībai citiem, kas nonākuši trūkumā (Bresinger et al., 2014; Hsu et al., 2021). Vai, Jūsaprāt, sociālā nāve ir kaut kas personisks, vai arī tas ir kaut kas tāds, kam nepieciešams sabiedrības atbalsts?*

o Respondenti varēja izvēlēties vienu no šādām atbildēm: Personīgā; Nepieciešams sabiedrības atbalsts; Lai atbildētu uz šo jautājumu, man vairāk jāzina par sociālās nāves koncepciju.

- 2. jautājums: *(diferencēti visām 4 mērķa grupām):*

Vai, Jūsaprāt, kā pieaugušais izglītojamais varat kaut ko darīt, lai samazinātu sociālās nāves rašanās risku?

Vai, Jūsaprāt, kā izglītotājs varat kaut ko darīt, lai samazinātu sociālās nāves rašanās risku?

Vai, Jūsaprāt, kā strādājošs pieaugušais varat kaut ko darīt, lai samazinātu sociālās nāves rašanās risku?

Vai, Jūsaprāt, kā MVU pārstāvis varat kaut ko darīt, lai mazinātu sociālās nāves rašanās risku?

- o Respondenti varēja izvēlēties vienu no šādām atbildēm: Jā; Nē*

- 3. jautājums: *Kurš no turpmāk minētajiem variantiem rada bažas un samazina iespējamību integrēt sociālās nāves fenomena apguvi pieaugušo izglītības programmās? (lūdzu, izvēlieties līdz 3 variantiem)*

- o Iespējamās atbildes: Pieaugušo apmācāmo nevēlēšanās piedalīties apmācībās par sociālās nāves tēmu; sociālās nāves smalkā daba, kas apgrūtina tās atklāšanu un intervences izstrādi; sabiedrības zināšanu trūkums par sociālās nāves fenomenu; iniciatīvu trūkums, kas atbalsta sociālās nāves tēmas integrēšanu pieaugušo izglītības programmās; pētījumu trūkums sociālās nāves jomā; izglītības trūkums.*

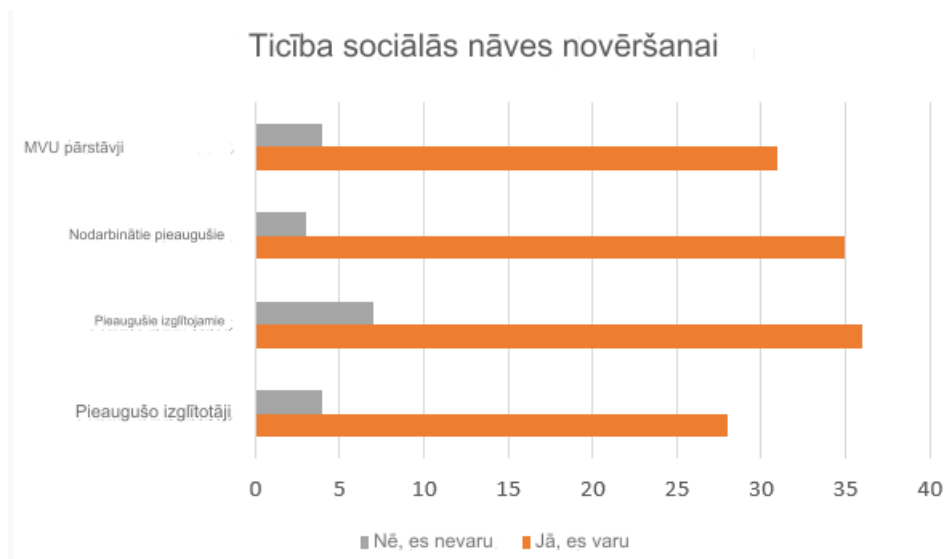
1. jautājuma mērķis bija noskaidrot, kā respondenti uztver sociālo nāvi: kā individuālu vai kolektīvu atbildību. Tā mērķis bija noskaidrot, vai indivīdi uzskata, ka sociālās nāves novēršana galvenokārt ir personiskā atbildība, vai arī ir nepieciešams plašākas sabiedrības atbalsts un rīcība. Ievērojams vairākums (70,3 %) respondentu uzskata, ka sociālās nāves novēršanai ir nepieciešams sabiedrības atbalsts. Salīdzinoši neliela daļa (10,8 %) respondentu uzskata, ka

sociālā nāve ir tikai personiska problēma. Gandrīz piektā daļa (18,9 %) respondentu pauda, ka pirms viedokļa paušanas viņiem ir nepieciešama papildu informācija par sociālās nāves jēdzienu. Tas norāda uz nepieciešamību palielināt informētību un izglītēt par šo jautājumu.

Kā norāda Ornstein (2017), mums visiem ir tiesības uz attīstību, izaugsmi un iespējām nodrošināt sociālo taisnīgumu. Tādējādi no tā izriet nepieciešamība izglītēt cilvēkus un veicināt izpratni. Integrējot sociālo taisnīgumu, konsultēšanai un izglītošanai var būt galvenā loma: a) psiholoģisko jautājumu izpētē no sociālā, kultūras un politiskā konteksta; b) sociālā taisnīguma centralizēšanā, lai risinātu sociālo nevienlīdzību un nelabvēlīgus apstākļus; c) palīdzēt indivīdiem pārvarēt šķēršļus, kas pastāvīgi ietekmē viņu garīgo veselību; un d) koncentrēšanās uz sociālajām pārmaiņām individuālo pārmaiņu labad un otrādi. (Cheguvera & Arur, 2024).

2. jautājuma mērķis bija novērtēt respondentu rīcības sajūtu un pārliecību par savām spējām sniegt ieguldījumu sociālās nāves novēršanā, pildot savus attiecīgos pienākumus. Uzdodot šo jautājumu katrai mērķa grupai (pieaugušo izglītotājiem, pieaugušo izglītojamajiem, nodarbinātajiem pieaugušajiem un MVU pārstāvjiem), mērķis bija izprast lomām raksturīgās perspektīvas, jo katrai grupai ir unikāli pienākumi un iespējas risināt sociālās izolācijas problēmu. Uzdodot šo jautājumu viņu specifiskajā kontekstā, tika mēģināts noteikt jebkādas atšķirības, kas saistītas ar uztverto līdzdalību un spēju sniegt ieguldījumu. Pieaugušo izglītotāji pauž visaugstāko pārliecību par savām spējām novērst sociālo nāvi (87,5 %). Atbilžu "jā" procentuālais īpatsvars ir ļoti vienāds pieaugušo izglītojamo, nodarbināto pieaugušo un MVU pārstāvju vidū (attiecīgi 84,4 %, 92,1 % un 88,6 %), kā redzams 5. attēlā. Rezultāti liecina par vispārēju iespēju un rīcības sajūtu visās grupās, kas liecina, ka mērķa grupas uzskata, ka var pozitīvi ietekmēt sociālās nāves novēršanu.

5. attēls: Atbildes uz 2. jautājumu: Ticība sociālās nāves novēršanai

Trešā jautājuma mērķis bija noskaidrot galvenās problēmas un izaicinājumus, ko respondenti saskata, integrējot sociālās nāves izglītību un profilakses stratēģijas savā attiecīgajā profesionālajā kontekstā: pieaugušo izglītībā un darba vietā. Jautājums tika diferencēts atbilstoši mērķa grupām, lai nodrošinātu kontekstam specifisku atbilstību, jo problēmas un rūpes, kas saistītas ar zināšanām par sociālo nāvi integrēšanu, visticamāk, atšķiras atkarībā no konkrētā konteksta (izglītība pret darba vietu). Pielāgojot jautājumu katrai grupai, aptaujas mērķis bija iegūt precīzāku izpratni par šķēršļiem, ar kuriem tās saskaras. Tā kā turpmākās sociālās nāves izpratnes kampaņas mērķis ir mērķtiecīgi risinājumi, katras grupas īpašo problēmu apzināšana palīdz izstrādāt mērķtiecīgas intervences un stratēģijas, kas risina to unikālās problēmas un šķēršļus.

Dažās grupās atbildes pārklājas, piemēram, izpratnes trūkums un iniciatīvu trūkums, lai atbalstītu zināšanu par sociālo nāvi integrāciju. Visās grupās kā galvenās problēmas konsekventi tiek minētas sabiedrības zināšanu trūkums par sociālo nāvi un vadības izpratnes trūkums. Izglītotāji uzsver resursu un iniciatīvu nozīmi, lai atbalstītu izglītošanu par sociālo nāvi, kā arī iespējamo izglītojamo nevēlēšanos iesaistīties tādās apmācībās. Izglītojamie pauž bažas par stigmatizāciju un izpratnes trūkumu, kā arī pārliecību, ka sociālā nāve ir neārstējama problēma. Darbavietā bažas rada zināšanu trūkums, resursu ierobežojumi un darbinieku motivācijas trūkums. Analizētie dati ir attēloti 6. attēlā.

6. attēls: Atbildes uz 3. jautājumu: Bažas par sociālās nāves izglītību: Atšķirības starp lomām

4.4. Ārējais atbalsts/ pieejamā informācija

Šīs sadaļas mērķis ir novērtēt, vai respondenti ir iepriekš sastapušies ar informāciju par sociālo nāvi un kā viņi izjūt vajadzību pēc papildu resursiem un izglītojošiem materiāliem. Tajā arī tiek novērtēta izpratne par sociālās nāves informēšanas kampaņu vērtību zināšanu un izpratnes palielināšanā par šo fenomenu, ņemot vērā pieprasījumu pēc kampaņām un to uztverto vērtību.

Šajā sadaļā tika uzdoti šādi pieci jautājumi:

- 1. jautājums: *Vai Jums jau iepriekš ir sniegta vispārīga informācija par sociālo nāvi?*
 - Respondenti varēja izvēlēties vienu no šādām atbildēm: Jā; Nē
- 2. jautājums: *Vai Jums iepriekš ir sniegta informācija par sociālo nāvi Jūsu dzimtajā valodā?*
 - Respondenti varēja izvēlēties vienu no šādām atbildēm: Jā; Nē
- 3. jautājums: *Vai, Jūsaprāt, ir nepieciešams vairāk informācijas par sociālās nāves fenomenu?*
 - Respondenti varēja izvēlēties vienu no šādām atbildēm: Jā; Nē
- 4. jautājums: *Ar sociālās nāves izpratnes kampaņu CARE (RŪPES) projekta mērķis ir veicināt uzticēšanos un kohēziju sabiedrībā, uzsverot, ka izglītotāji un darba devēji uzņemas*

atbildību par to, lai papildinātu iekļaušanas rādītājus, kas ietekmē pieaugušo izglītojamo paredzamo produktīvo karjeru un iesaistīšanos sabiedrības dzīvē. Vai, Jūsaprāt, sociālās nāves izpratnes kampaņas var palīdzēt Jums uzzināt vairāk par sociālās nāves fenomenu?

- Respondenti varēja izvēlēties vienu no šādām atbildēm: Jā; Nē
- 5. jautājums: Kam Jūs piešķirāt prioritāti sociālās nāves izpratnes kampaņu saturā? Lūdzu, izvēlieties 3 vissvarīgākos aspektus.
 - Respondenti varēja izvēlēties vienu no šādām atbildēm: Sociālās nāves definīcija; Sociālās izolācijas shēmas izveide; Simptomi, ietekme un cēloņi; Intervences stratēģijas; Ieteikumi, kā rīkoties sociālās nāves gadījumā; Spēja atpazīt sociālās nāves esamību.

Pirmajā jautājumā tika novērtēts, vai respondenti ir iepriekš sastapušies ar vispārīgu informāciju par sociālo nāvi. Tā mērķis bija noskaidrot, vai personas ir saskārušās ar informāciju par šo fenomenu, izmantojot dažādus avotus, tostarp plašsaziņas līdzekļus, mācību materiālus vai personīgo pieredzi. Mērķis bija novērtēt pamata informētības un izpratnes līmeni par sociālo nāvi mērķauditorijā. Lielākā daļa (81,1 %) respondentu norādīja, ka nav saņēmuši vispārēju informāciju par sociālo nāvi. Šie dati liecina, ka informācijas pieejamība par sociālo nāvi ir nepilnīga. Šī plaisa varētu veicināt izpratnes trūkumu un ierobežot indivīdu iespējas efektīvi risināt sociālās izolācijas problēmu.

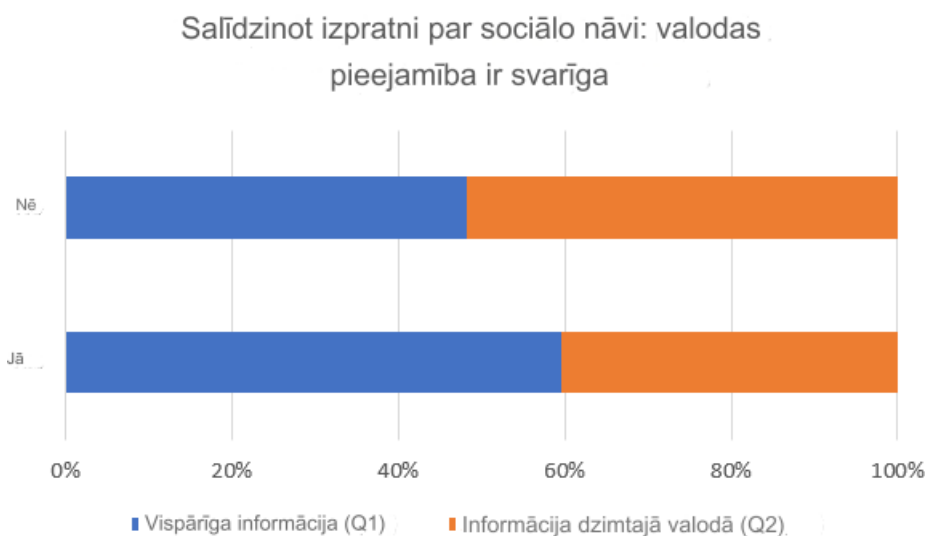
Viens no efektīvākajiem informācijas izplatīšanas veidiem ir kampaņas. Tikai, ņemot vērā, cik svarīgi ir pareizi nodot šādu informāciju sabiedrībai, kā norāda Pirkis u. c. (2017), ir jā rūpējas par to, lai kampaņu veidotāji nodotu pareizus kampaņu vēstījumus. Tiem, kas izstrādā un īsteno kampaņas, tās ir rūpīgi jāizvērtē. Nepieciešami novērtējumi, kuros izmanto precīzu dizainu, lai novērtētu būtiskākos rezultātus. Šajos novērtējumos būtu detalizēti jāizpēta konkrēto kampaņu būtība. Jāņem vērā arī kampaņas sasniedzamība, lai noteiktu, vai ir pamatoti sagaidīt, ka tās sasniegs vēlamo efektu. (Pirkis et al., 2017).

2. jautājuma mērķis bija novērtēt, vai respondenti ir sastapušies ar informāciju par sociālo nāvi savā dzimtajā valodā. Tajā galvenā uzmanība tika pievērsta resursu un informācijas pieejamībai un sasniedzamībai cilvēkiem saprotamā valodā. Iegūtie dati liecina par ievērojamu valodas barjeru informācijas par sociālo nāvi pieejamībā, jo tikai neliela daļa (12,8 %) respondentu norādīja, ka ir saskārušies ar šādu informāciju dzimtajā valodā. No 19 respondentiem, kuri ziņoja, ka saņēmuši informāciju dzimtajā valodā, 18 ir no

Slovēnijas. Neproporcionāli lielā slovēņu respondentu pārstāvība attiecībā uz informācijas saņemšanu dzimtajā valodā liecina, ka Slovēnijā, salīdzinot ar citām valstīm, varētu būt vieglāk pieejami resursi un informācija, kas attiecas uz konkrēto valodu. Tas varētu būt saistīts ar tādiem faktoriem kā valdības iniciatīvas, interešu aizstāvības grupas vai specifisks kultūras konteksts.

No 2. jautājuma iegūtie rezultāti apstiprina 1. jautājuma rezultātus, kur lielākā daļa (81,1 %) respondentu norādīja, ka nav saņēmuši vispārīgu informāciju par sociālo nāvi. Tas liecina, ka informācijas trūkumu par sociālo nāvi pastiprina ierobežotā resursu pieejamība dažādās valodās. Tomēr to respondentu skaits, kuri ir saskārušies ar informāciju dzimtajā valodā, ir ievērojami mazāks, kas liecina par plašāku valodas pieejamības plaisu, kā parādīts 7. attēlā.

7. attēls: Atbildes uz 1. un 2. jautājumu: informētības par sociālo nāvi salīdzinājums: Valodas pieejamībai ir nozīme

Trešā jautājuma mērķis bija novērtēt respondentu vajadzību pēc papildu informācijas par sociālo nāvi. Tajā tika noskaidrots, vai personas uzskata, ka trūkst pieejamo resursu vai zināšanu par šo fenomenu. Mērķis bija noskaidrot, kāds ir pieprasījums pēc papildu zināšanām un informētības palielināšanas pasākumiem. Lielākā daļa respondentu (96,6 %) uzskata, ka ir nepieciešama papildu informācija par sociālo nāvi. Tas liecina par lielu pieprasījumu pēc izglītojošiem resursiem, izpratnes veicināšanas kampaņām un iniciatīvām, kas risina šo sarežģīto problēmu. Tikai 3,4 % respondentu uzskata, ka pietiekama informācija jau ir pieejama. Tas norāda uz iespējamu informētības trūkumu par esošajiem resursiem un

materiāliem, vai arī tas varētu atspoguļot uzskatu, ka pašreizējā informācija nav pietiekami visaptveroša vai pieejama.

Ceturtā jautājuma mērķis bija noskaidrot respondentu viedokli par sociālās nāves izpratnes veicināšanas kampaņu potenciālo vērtību, lai uzlabotu izpratni par šo parādību. Tā mērķis bija noskaidrot, vai personas uzskata, ka šīs kampaņas var kalpot kā vērtīgs izglītošanas un zināšanu apguves instruments. Lielākā daļa (96,6 %) respondentu uzskata, ka sociālās nāves izpratnes kampaņas var palīdzēt uzzināt vairāk par sociālo nāvi. Tas liecina par lielu atsaucību šādām kampaņām un to potenciāla atzīšanu zināšanu un izpratnes veicināšanā.

Ceturtā jautājuma rezultāti apstiprina trešā jautājuma secinājumus, kur respondenti lielākoties pauda vajadzību pēc plašākas informācijas par sociālo nāvi. Spēcīgā pārliecība par izpratnes veicināšanas kampaņu vērtību liecina par vēlmi iesaistīties šajās iniciatīvās un pieprasījumu pēc papildu resursiem un informācijas.

Piektā jautājuma mērķis bija noskaidrot respondentu vēlmes attiecībā uz sociālās nāves informēšanas kampaņu saturu. Tā mērķis bija noskaidrot, kuras tēmas, viņuprāt, ir visbūtiskāk iekļaut šajās kampaņās, lai palielinātu to efektivitāti informētības un izpratnes veicināšanā. Visās četrās mērķa grupās trīs visbiežāk prioritārās satura jomas ir šādas:

1. Simptomi, ietekme un cēloņi (kopā 68 pieminējumi)
2. Ieteikumi, kā rīkoties sociālās nāves gadījumā (kopā 60 pieminējumi)
3. Sociālās nāves definīcija (kopā 55 pieminējumi)

Pieaugušo izglītotāji par prioritāti izvirza izpratni par sociālās nāves pamatjēdzieniem, tostarp tās definīciju, sekām un faktoriem, kas to veicina. Viņus īpaši interesē sociālās nāves "simptomi, ietekme un cēloņi", kā arī "spēja atpazīt sociālās nāves esamību". Viņi arī novērtē resursus, kas sniedz praktiskas "Intervences stratēģijas", atzīstot nepieciešamību nodrošināt sevi ar instrumentiem, lai efektīvi risinātu sociālās izolācijas problēmu izglītības iestādēs. Par svarīgu tiek uzskatīta arī "sociālās izolācijas shēmas" izstrāde, jo tā var palīdzēt izprast dinamiku un procesus, kas veicina sociālo izolāciju.

Pieaugušie izglītojamie lielu uzsvaru liek uz praktiskiem norādījumiem un risinājumiem. Viņu galvenās prioritātes ir "Ieteikumi, kā rīkoties sociālās nāves gadījumā" un "Spēja atpazīt sociālās nāves esamību". Viņi vēlas zināt, ko iespējams darīt, lai risinātu šo problēmu un atpazītu iespējamās sociālās nāves pazīmes sevī un citos. "Sociālās izolācijas shēmas izstrāde"

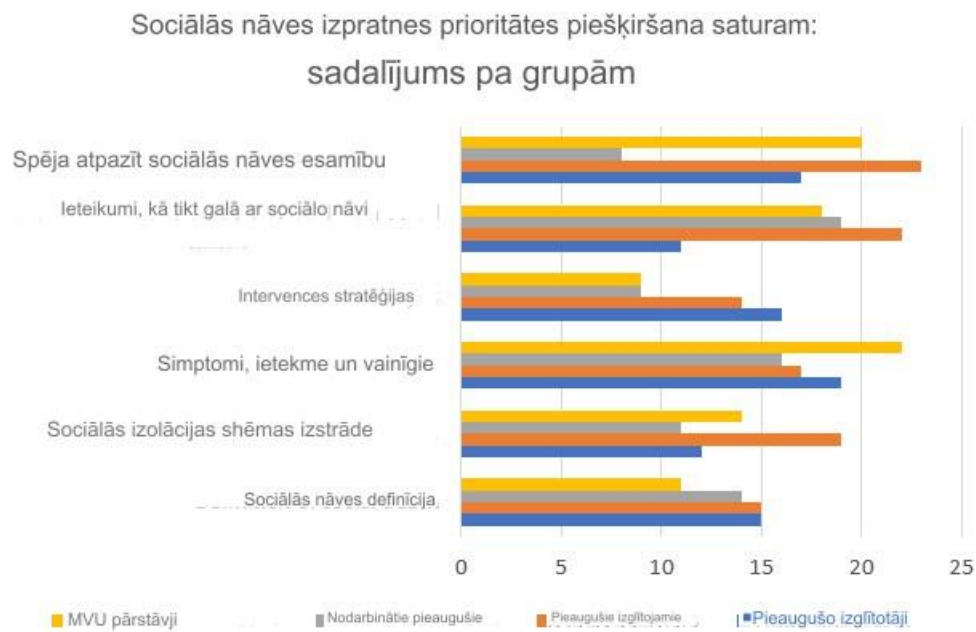
arī ir galvenā prioritāte izglītojamajiem, kas atspoguļo to interesi izprast procesu, kā attīstās sociālā izolācijas shēmas.

Līdzīgi kā citu grupu pārstāvji, arī MVU pārstāvji par prioritāti izvirza izpratni par sociālās nāves pamatjēdzieniem, jo īpaši par "simptomiem, ietekmi un cēloņiem". Viņi arī uzsver praktisku risinājumu nozīmi un vēlas saņemt "Ieteikumus, kā risināt sociālās nāves problēmu". Turklāt viņi uzsver nepieciešamību spēt "atpazīt sociālās nāves esamību" darbavietā, norādot uz vēlmi saņemt rīkus un stratēģijas, lai identificētu un novērstu iespējamās sociālās izolācijas attīstības pazīmes savās organizācijās.

Nodarbinātie pieaugušie par prioritāti izvirza izpratni par sociālās nāves galvenajiem aspektiem, pievēršot uzmanību "Simptomiem, ietekmei un cēloņiem" un "Sociālās nāves definīcijai". Viņus interesē arī praktiski norādījumi un "Ieteikumi, kā rīkoties sociālās nāves gadījumā". Lai gan viņi augstu vērtē "Intervences stratēģijas" un "Spēju atpazīt sociālās nāves esamību", tās tiek uzskatītas par mazāk steidzamām prioritātēm salīdzinājumā ar citām grupām.

Lai gan katrai mērķgrupai ir savas īpašas prioritātes, visām četrām grupām ir kopīga iezīme, kā parādīts 8. attēlā: tās augstu vērtē izpratni par sociālās nāves pamataspektiem (definīcija, simptomi, ietekme), praktisku risinājumu meklēšanu (ieteikumi, intervences stratēģijas) un spēju atpazīt sociālo izolāciju. Šīs kopīgās prioritātes uzsver nepieciešamību pēc visaptverošām kampaņām, kas sniedz informācijas, praktisku norādījumu un rīku apvienojumu, lai dotu iespēju indivīdiem risināt sociālās izolācijas problēmu dažādos kontekstos.

8. attēls: Atbildes uz 5. jautājumu: Sociālās nāves izpratnes saturs prioritāšu noteikšana: Sadalījums pa grupām

5. Secinājumi

Sociālās nāves apzināšanās bāzes ziņojuma mērķis bija izprast pieaugušo izglītotāju, izglītojamo, nodarbināto pieaugušo un MVU pārstāvju zināšanas, attieksmi un uztveri par sociālo nāvi. Aptaujas mērķis bija novērtēt to pašreizējo informētību, noteikt zināšanu trūkumus, izpētīt viņu izpratni par atbildību un novērtēt nepieciešamību pēc sociālās nāves izpratnes veicināšanas kampaņas.

Ziņojums veiksmīgi sasniedza savu mērķi - novērtēt pašreizējo informētības līmeni par sociālo nāvi dažādās mērķa grupās. Lai gan izlases lielums bija ierobežots, apsekojuma struktūra sniedza vērtīgu ieskatu par problēmām un iespējām, kas saistītas ar informētības palielināšanu un kampaņu veicināšanu, lai novērstu sociālo nāvi.

Ziņojumā tika izmantota kvantitatīvās aptaujas metodoloģija, lai iegūtu datus no 148 respondentiem Latvijā, Kiprā un Slovēnijā. Izlase bija daudzveidīga vecuma un profesionālo lomu un kontekstu ziņā. Dati tika analizēti, izmantojot aprakstošo statistiku, lai noteiktu galvenās tendences un modeļus.

Pētījums atklāja, ka visās mērķgrupās ir vērojams būtisks izpratnes trūkums par sociālo nāvi. Tas uzsver, ka jāpalielina izglītošanas un informētības veicināšanas iniciatīvas, lai risinātu šo problēmu. Lai gan pieaugušo izglītotāji uzrādīja nedaudz augstāku informētību, ir būtiski nepieciešams paplašināt informētību pieaugušo izglītojamo, nodarbināto pieaugušo un MVU pārstāvju vidū.

Iegūtie rezultāti liecina, ka informētības līmenis par sociālās nāves simptomiem, ietekmi un cēloņiem ir vidējs. Tomēr pastāv ievērojama vajadzība pēc padziļinātas izpratnes un zināšanām par šiem aspektiem. Turklāt respondenti skaidri norāda, ka sociālā nāve ir novēršama, tādējādi uzsverot pozitīvu pārmaiņu potenciālu.

Lielākā daļa respondentu uzskata, ka sociālā nāve prasa kopienas atbalstu un kolektīvu rīcību. Tas norāda uz atziņu, ka sociālās izolācijas problēmas risināšana ir kopīga atbildība. Tomēr ir arī ievērojama vajadzība pēc izglītošanas un resursiem, lai dotu iespēju indivīdiem rīkoties savā profesionālajā kontekstā un kopienās.

Respondenti lielākoties pauda vajadzību pēc plašākas informācijas par sociālo nāvi un atzina, ka izpratnes veicināšanas kampaņas var palīdzēt uzlabot zināšanas. Viņi par prioritāti izvirzīja informāciju, kas sniedz precīzu definīciju, praktiskas stratēģijas un rīkus sociālās

izolācijas atpazīšanai un risināšanai. Tomēr resursu pieejamība nacionālajās valodās joprojām ir būtiska problēma, jo lielākā daļa respondentu norādīja, ka nav saskārušies ar informāciju par sociālo nāvi savā valodā.

Pētījumam ir vairāki ierobežojumi. Pirmkārt, tas balstījās uz salīdzinoši nelielu respondent izlasi. Otrkārt, tas balstījās uz novērtējumu vienā laika posmā, kas ierobežo iespēju izsekot informētības un attieksmes izmaiņām laika gaitā.

Turpmākajos pētījumos būtu jācenšas novērst šos ierobežojumus. Būtiski ir vākt datus no reprezentatīvākas izlases, iekļaujot personas ar atšķirīgu izglītību. Turklāt ir nepieciešami garengriezuma pētījumi, lai novērotu informētības, attieksmes un uzvedības izmaiņas laika gaitā. Lai gūtu bagātāku ieskatu par individuālo pieredzi un uztveri, var iekļaut kvalitatīvus pētījumus. Turklāt turpmākajos pētījumos būtu jāizpēta problēmas un iespējas, kas saistītas ar zināšanām par sociālo nāvi integrēšanu dažādos kontekstos un mērķtiecīgu intervenču izstrādi.

6. Atsauces

- Arbour, M., Walker, K., Houston, J. (2023). Trauma-Informed Pedagogy: Instructional Strategies to Support Student Success. Wiley Online library. *Journal of Midwifery & Women's Health*, 69 (1): 25-32. <https://doi-org.datubazes.lanet.lv/10.1111/jmwh.13539>
- Auais, M., Fadi Al-Zoubi, F., Matheson, A., Brown, K., Magaziner, J., French, D.S. (2019). Understanding the role of social factors in recovery after hip fractures: A structured scoping review. *Health Soc. Care Community* 27(6), 1375–1387.
- Bai, Y., Lu, L., & Lin-Schilstra, L. (2022). Auxiliaries to abusive supervisors: The spillover effects of peer mistreatment on employee performance. *Journal of Business Ethics*, 178, 219–237.
- Bresinger J., Gullan R., Chakars J. (2014). The news media and new media: The Internet's effect on civic engagement. *Media Psychology Review*, 8(1), 654–674.
- Cheguvera, N., Arur, A.A. (2024). Exploring How Gender and Culture Shape the Lived Experiences of Indian Clients with Emotional Abuse: A Social Justice Approach to Counselling. *Int J Adv Counselling* 46, 538–566. <https://doi-org.datubazes.lanet.lv/10.1007/s10447-024-09561-4>
- Dillard, N., Storberg-Walker, J. (2022). Co-Conspirators: The Journey of Two Educators to Engage JEDI Within Critical Leadership Education. In: Marques, J., Dhiman, S. (eds) *Leading With Diversity, Equity and Inclusion. Future of Business and Finance*. Springer, Cham. https://doi-org.resursi.rtu.lv/10.1007/978-3-030-95652-3_19
- Doğan, R. (2020). Can Honor Killings Be Explained With the Concept of Social Death? Reinterpreting Social Psychological Evidence. *Homicide Studies*, 24(2), 127-150. <https://doi-org.datubazes.lanet.lv/10.1177/1088767919827344>
- Edwards, A. A., Steacy, L. M., Siegelman, N., Rigobon, V. M., Kearns, D. M., Rueckl, J. G., Compton, D. L. (2022). Unpacking the unique relationship between set for variability and word reading development: Examining word- and child-level predictors of performance. *Journal of Educational Psychology*, 114(6), 1242–1256. <https://doi.org/10.1037/edu000069>.
- Ghane, G., Zare, Z., Shahsavari, H. et al. (2024). The process of social death in patients with hip fracture. *Sci Rep* 14, 1707. <https://doi-org.resursi.rtu.lv/10.1038/s41598-023-50115-2>
- Hsu, P.-C., Chang, I.-H., & Chen, R.-S. (2021). The Impacts of College Students' Civic Responsibility on Civic Engagement via Online Technology: The Mediations of Civic Learning and Civic Expression. *Sage Open*, 11(3). <https://doi-org.datubazes.lanet.lv/10.1177/21582440211031909>
- Huang, W., & Yuan, C. (2023). Workplace ostracism and helping behavior: A cross-level investigation. *Journal of Business Ethics*, 1–14.
- Kauffman, J. M., & Badar, J. (2016). It's instruction over place-not the other way around! *Phi Delta Kappan*, 98(4), 55–59. <https://doi-org.datubazes.lanet.lv/10.1177/0031721716681778>
- Kipling D. Williams. (2007). Ostracism: The Kiss of Social Death. Wiley Online Library, *Social and Personality Psychology Comapass*, 1(1): 236-247. <https://doi.org/10.1111/j.1751-9004.2007.00004.x>
- Králová, J. (2015). What is social death? *Contemporary Social Science*, 10(3), 235–248. <https://doi.org/10.1080/21582041.2015.1114407>

- Liu, C., Li, H., & Li, L. (2022). Examining the curvilinear relationship of job performance, supervisor ostracism, and turnover intentions. *Journal of Vocational Behavior*, 138, 103787.
- Lyu, Y., & Zhu, H. (2019). The predictive effects of workplace ostracism on employee attitudes: A job embeddedness perspective. *Journal of Business Ethics*, 158, 1083–1095.
- McDaniel LR, Morris C. (2020) The second victim phenomenon: how are midwives affected? *J Midwifery Womens Health*. 65(4): 503-511. doi:10.1111/jmwh.13092
- McKenna, W.J., Newton, X. Brigham, F. (2023). Impact of co-teaching on general educator self-reported knowledge and use of inclusive practices for students with emotional and behavioral disabilities: A pilot investigation. Willey Online library. *Psychology in the Schools*, V 60, 8, pp. 2782-2794. <https://doi-org.resursi.rtu.lv/10.1002/pits.22890>
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2009). Boosting attachment security to promote mental health, prosocial values, and inter-group tolerance. *Psychological Inquiry*, 18, 139–156. <https://doi.org/10.1080/10478400701512646>
- Norwood, F. (2009). *The Maintenance of Life: Preventing Social Death through Euthanasia Talk and End-of-Life Care - Lessons from the Netherlands*. Durham, NC: Carolina Academic Press.
- Pirkis, J., Rossetto, A., Nicholas, A., Ftanou, M., Robinson, J., & Reavley, N. (2017). Suicide Prevention Media Campaigns: A Systematic Literature Review. *Health Communication*, 34(4), 402–414. <https://doi.org/10.1080/10410236.2017.1405484>
- Simandan, D. (2021). Social capital, population health, and the gendered statistics of cardiovascular and all-cause mortality. *SSM-Popul. Health* 16, 100971.
- Steele, C., Kidd, D. C., Castano, E. (2015). On social death: Ostracism and the accessibility of death thoughts. *Death Stud.* 39(1), 19–23.
- Waid J, Uhrich M. (2019). A scoping review of the theory and practice of positive Youth Development. *Br J Soc Work.*;50(1):5–24.
- Yaakobi, E. (2019). Fear of death mediates ostracism distress and the moderating role of attachment internal working models. Willey Online Library, *European Journal of Social Psychology*, 49 (3): 645-657. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2532>
- Zukin C., Keeter S., Andolina M., Jenkins K., Carpini M. X. D. (2006). *A new engagement? Political participation, civic life, and the changing American citizen*. Oxford University Press.

1. PIELIKUMS

Adult Educators:

This survey has been designed in order to identify the needs and challenges about the social death phenomenon from the perspective of adult educators. The survey will take 10-15 minutes to complete. Thank you very much for your participation in advance.

Note: *The data obtained will be STRICTLY used for research purposes.*

During the study, the data will be collected, stored and analyzed on an online platform. The essential steps have been adopted to ensure the protection of the personal data and the sensitive information, based on the following Regulation and Directive.

Regulation (EU) 2016/679 for the protection of individuals regarding the processing of personal data and the free movement of such data and repealing Directive 95/46 / EC (General Data Protection Regulation).

By completing and submitting the questionnaire, you consent to the collection, storage, and processing of your personal data.

Section 1: Demographic Questions

Q1: What is your gender?

- Male
- Female
- Non-binary
- Prefer not say

Q2: What is your age-range?

- 18-24
- 25-34
- 35-44
- 45-54
- 55+

Q3: What is your highest level of education?

- I did not complete secondary/ high school

- High school or baccalaureate or A- levels
- Professional qualification
- Bachelor's degree or similar
- Masters or Doctoral degree

Q4: What is your country of residence?

- Latvia
- Cyprus
- Slovenia

Section 2: Awareness-based Questions

The key features identify Social Death as "when people no longer have any hope of engaging in social roles and are considered dead while biologically alive; people with a lost sense of belonging to a group, culture or place under the pressure of circumstances".

Q5: In general terms, have you heard about the term 'social death' before?

- Yes
- No

Q6: In the field of adult education, have you heard about the term 'social death' before?

- Yes
- No

Q7: Based on the definition provided above, do you think social death is preventable?

- Yes
- No

Q8: As an adult educator, do you know any strategies that can reduce the risk of social death within the field of adult education?

Section 3: Symptoms, Impacts, and Causes

According to research (Borgstrom, 2015; Doğan, 2020), the causes of social death can often be rejection, maltreatment, ostracism, expulsion, the withdrawal of community support, or the support of those who had close and continuous relationships with the individual in question. Another study (Norwood, 2009) indicates that social death is caused by deep losses.

Q9: Have you heard about the causes of social death before?

-Yes

-No

According to research (Norwood, 2009), the symptoms of social death are loss of identity, loss of ability to participate in daily activities, and loss of social relationships, which causes disconnection from social life. Another study indicates (Doğan, 2020) that a person's value in his own eyes is profoundly lost.

Q10: Have you heard about the symptoms of social death before?

-Yes

-No

According to the research (Wang et al., 2024), the impact of ostracism (social death) on education affects academic performance, it reduces the students' sense of social belonging, as well as reduces the motivation to participate in the learning process, reduces cognitive involvement.

Q11: Are you aware of those impacts?

-Yes

-No

Section 4: Civic Responsibility

Civic engagement refers to volunteering and working with others within social organizations or communities to achieve social good (Zukin et al., 2006; Hsu et al., 2021). Civic responsibility is one's feeling about one's personal and social responsibility for helping those in need. People with civic responsibility prefer helping others who are in need (Bresinger et al., 2014; Hsu et al., 2021).

Q12: Do you think social death is something personal, or is it something that requires community support?

-Personal

-Requires community support

-I need to learn more about social death concept to answer this question

Q13: Do you think, as an adult educator, you can do something to reduce the risk of social death?

-Yes I can

-No I cannot

Q14: Which of the following options is among your concerns that reduces the likelihood of integrating social death phenomena within adult education curricula? (please choose up to 3 concerns)

-Lack of education

-Lack of research in the field of social death

-Lack of initiatives that support the integration of social death within adult education curricula

-Lack of public knowledge on the social death phenomenon

-Social death's subtle nature - making it difficult to detect and develop intervention

-Adult learners' unwillingness to get trained on the social death topic

Section 5: External Support/ Available Information

Q15: Have you been provided with general information about social death before?

-Yes

-No

Q16: Have you been provided with information about social death in your own language before?

-Yes

-No

Q17: Do you think there is a need to have more information about the social death phenomenon?

-Yes

-No

With the social death awareness campaign, the CARE project aims to enhance trust and cohesion in society, emphasising that educators and employers take responsibility for supplementing inclusion indicators that impend adult learners' expected productive careers and community engagement efforts.

Q18: Do you think social death awareness campaigns can help you to learn more about the social death phenomenon?

-Yes

-No

Q18: What do you prioritize within the content of social death awareness campaigns?
Please choose the 3 most important ones.

- Definition of social death
- Development of social isolation schema
- Symptoms, impacts, and perpetrators
- Intervention strategies
- Recommendations on how to deal with social death
- Ability to recognize the existence of social death

SME representatives:

This survey has been designed in order to identify the needs and challenges about the social death phenomenon from the perspective of SME representatives. The survey will take 10-15 minutes to complete. Thank you very much for your participation in advance.

Note: *The data obtained will be STRICTLY used for research purposes.*

During the study, the data will be collected, stored and analyzed on an online platform. The essential steps have been adopted to ensure the protection of the personal data and the sensitive information, based on the following Regulation and Directive.

Regulation (EU) 2016/679 for the protection of individuals regarding the processing of personal data and the free movement of such data and repealing Directive 95/46 / EC (General Data Protection Regulation).

By completing and submitting the questionnaire, you consent to the collection, storage, and processing of your personal data.

Section 1: Demographic Questions

Q1: What is your gender?

- Male
- Female
- Non-binary
- Prefer not say

Q2: What is your age-range?

- 18-24
- 25-34
- 35-44
- 45-54
- 55+

Q3: What is your highest level of education?

- I did not complete secondary/ high school
- High school or baccalaureate or A- levels
- Professional qualification
- Bachelor's degree or similar
- Masters or Doctoral degree

Q4: What is your country of residence?

- Latvia
- Cyprus
- Slovenia

Section 2: Awareness-based Questions

The key features identify Social Death as "when people no longer have any hope of engaging in social roles and are considered dead while biologically alive; people with a lost sense of belonging to a group, culture or place under the pressure of circumstances".

Q5: In general terms, have you heard about the term 'social death' before?

-Yes

-No

Q6: Under the scope of workplace risk assessment, have you heard about the term 'social death' before?

-Yes

-No

Q7: Based on the definition provided above, do you think social death is preventable?

-Yes

-No

Q8: As a SME representative, do you know any strategies that can reduce the risk of social death within the workplace?

-Yes

-No

Section 3: Symptoms, Impacts, and Causes

According to research (Borgstrom, 2015; Doğan, 2020), the causes of social death can often be rejection, maltreatment, ostracism, expulsion, the withdrawal of community support, or the support of those who had close and continuous relationships with the individual in question. Another study (Norwood, 2009) indicates that social death is caused by deep losses.

Q9: Have you heard about the causes of social death before?

-Yes

-No

According to research (Norwood, 2009), the symptoms of social death are loss of identity, loss of ability to participate in daily activities, and loss of social relationships, which causes disconnection from social life. Another study indicates (Doğan, 2020) that a person's value in his own eyes is profoundly lost.

Q10: Have you heard about the symptoms of social death before?

-Yes

-No

According to the research (Wang et al., 2024), the impact of ostracism (social death) on education affects academic performance, it reduces the students' sense of social belonging, as well as reduces the motivation to participate in the learning process, reduces cognitive involvement.

Q11: Are you aware of those impacts?

-Yes

-No

Section 4: Civic Responsibility

Civic engagement refers to volunteering and working with others within social organizations or communities to achieve social good (Zukin et al., 2006; Hsu et al., 2021). Civic responsibility is one's feeling about one's personal and social responsibility for helping those in need. People with civic responsibility prefer helping others who are in need (Bresinger et al., 2014; Hsu et al., 2021).

Q12: Do you think social death is something personal, or is it something that requires community support?

-Personal

-Requires community support

-I need to learn more about social death concept to answer this question

Q13: Do you think, as a SME representative, you can do something to reduce the risk of social death?

-Yes I can

-No I cannot

Q14: Which of the following options is among your concerns that reduces the likelihood of integrating social death education and prevention strategies within your workplace? (please choose up to 3 concerns)

- Lack of employer education/training
- Lack of employee education/training
- Lack of initiatives that support the integration of social death within workplace environment
- Resources required for the training of the staff about the social death phenomenon (e.g., budget and time constraints)
- The staffs' lack of motivation to learn more about the social death concept

Section 5: External Support/ Available Information

Q15: Have you been provided with general information about social death before?

- Yes
- No

Q16: Have you been provided with information about social death in your own language before?

- Yes
- No

Q17: Do you think there is a need to have more information about the social death phenomenon?

- Yes
- No

With the social death awareness campaign, the CARE project aims to enhance trust and cohesion in society, emphasising that educators and employers take responsibility for supplementing inclusion indicators that impend adult learners' expected productive careers and community engagement efforts.

Q18: Do you think social death awareness campaigns can help you to learn more about the social death phenomenon?

-Yes

-No

Q19: What do you prioritize within the content of social death awareness campaigns?
Please choose the 3 most important ones.

- Definition of social death
- Development of social isolation schema
- Symptoms, impacts, and perpetrators
- Intervention strategies
- Recommendations on how to deal with social death
- Ability to recognize the existence of social death

Employed Adults:

This survey has been designed in order to identify the needs and challenges about the social death phenomenon from the perspective of employed adults. The survey will take 10-15 minutes to complete. Thank you very much for your participation in advance.

Note: *The data obtained will be STRICTLY used for research purposes.*

During the study, the data will be collected, stored and analyzed on an online platform. The essential steps have been adopted to ensure the protection of the personal data and the sensitive information, based on the following Regulation and Directive.

Regulation (EU) 2016/679 for the protection of individuals regarding the processing of personal data and the free movement of such data and repealing Directive 95/46 / EC (General Data Protection Regulation).

By completing and submitting the questionnaire, you consent to the collection, storage, and processing of your personal data.

Section 1: Demographic Questions

Q1: What is your gender?

- Male
- Female
- Non-binary
- Prefer not say

Q2: What is your age-range?

-18-24

-25-34

-35-44

-45-54

-55+

Q3: What is your highest level of education?

-I did not complete secondary/ high school

-High school or baccalaureate or A- levels

-Professional qualification

-Bachelor's degree or similar

-Masters or Doctoral degree

Q4: What is your country of residence?

-Latvia

-Cyprus

-Slovenia

Section 2: Awareness-based Questions

The key features identify Social Death as "when people no longer have any hope of engaging in social roles and are considered dead while biologically alive; people with a lost sense of belonging to a group, culture or place under the pressure of circumstances".

Q5: In general terms, have you heard about the term 'social death' before?

-Yes

-No

Q6: Within the workplace, have you heard about the term 'social death' before?

-Yes

-No

Q7: Based on the definition provided above, do you think social death is preventable?

-Yes

-No

Q8: As an employed adult, do you know any strategies that can reduce the risk of social death occurring within the workplace?

Section 3: Symptoms, Impacts, and Causes

According to the research (Borgstrom, 2015; Doğan, 2020), causes of social death can often be rejection, maltreatment, ostracism, expulsion, the withdrawal of community support, or the support of those who had a close and continuous relationship with the individual in question. Another study indicates (Norwood, 2009) that social death is caused by deep losses: loss of identity, loss of ability to take part in daily activities, and loss of social relationships, which causes disconnection from social life.

Q9: Have you heard about the causes of social death before?

-Yes

-No

According to the research (Norwood, 2009), the symptoms of social death are loss of identity, loss of ability to take part in daily activities, and loss of social relationships, which causes disconnection from social life. Another study indicates (Doğan, 2020) that the value of a person in his own eyes is profoundly lost.

Q10: Have you heard about the symptoms of social death before?

-Yes

-No

According to the research (Wang et al., 2023), the impacts of ostracism (social death) in the workplace affect employee well-being, consumes employees' emotional resources and cause emotional exhaustion; the atmosphere of trust among colleagues disappears, creating an unfavourable climate, employee turnover, productivity decreases.

Q11: Are you aware of those impacts?

-Yes

-No

Section 4: Civic Responsibility

Civic engagement refers to taking part in volunteer activities through working with others within social organizations or communities to achieve social good (Zukin et al., 2006; Hsu et al., 2021). Civic responsibility as one's feeling about their personal and social responsibility for helping those people in need. The person with civic responsibility preferred helping others who needed it (Bresinger et al., 2014; Hsu et al., 2021).

Q12: Do you think social death is something personal, or is it something that requires community support?

-Personal

-Requires community support

-I need to learn more about social death concept to answer this question

Q13: Do you think, as an employed adult, you can do something to reduce the risk of social death?

-Yes I can

-No I cannot

Q14: Which of the following options is among your concerns that reduces the likelihood of integrating social death education and prevention strategies within your workplace? (please choose up to 3 concerns)

-Lack of awareness among the management regarding the existence of social death

-Awareness is evident among the management but they do not care to fight against the social death

-Lack of management-level education about the social death

-Lack of awareness among employees regarding the existence of social death

-Lack of interest among employees to learn more about the social death

Section 5: External Support/ Available Information

Q15: Have you been provided with general information about social death before?

-Yes

-No

Q16: Have you been provided with information about social death in your own language before?

-Yes

-No

Q17: Do you think there is a need to have more information about the social death phenomenon?

-Yes

-No

With the social death awareness campaign, the CARE project aims to enhance trust and cohesion in society, emphasizing that educators and employers take responsibility for supplementing inclusion indicators that impend adult learners' expected productive careers and community engagement efforts.

Q18: Do you think social death awareness campaigns can help you to learn more about the social death phenomenon?

-Yes

-No

Q19: What do you prioritize within the content of social death awareness campaigns? Please choose the 3 most important ones.

-Definition of social death

-Development of social isolation schema

-Symptoms, impacts, and perpetrators

-Intervention strategies

-Recommendations on how to deal with social death

-Ability to recognize the existence of social death

Adult Learners:

This survey has been designed in order to identify the needs and challenges about the social death phenomenon from the perspective of adult learners. The survey will take 10-15 minutes to complete. Thank you very much for your participation in advance.

Note: The data obtained will be STRICTLY used for research purposes.

During the study, the data will be collected, stored and analyzed on an online platform. The essential steps have been adopted to ensure the protection of the personal data and the sensitive information, based on the following Regulation and Directive.

Regulation (EU) 2016/679 for the protection of individuals regarding the processing of personal data and the free movement of such data and repealing Directive 95/46 / EC (General Data Protection Regulation).

By completing and submitting the questionnaire, you consent to the collection, storage, and processing of your personal data.

Section 1: Demographic Questions

Q1: What is your gender?

- Male
- Female
- Non-binary
- Prefer not say

Q2: What is your age-range?

- 18-24
- 25-34
- 35-44
- 45-54
- 55+

Q3: What is your highest level of education?

- I did not complete secondary/ high school

- High school or baccalaureate or A- levels
- Professional qualification
- Bachelor's degree or similar
- Masters or Doctoral degree

Q4: What is your country of residence?

- Latvia
- Cyprus
- Slovenia

Section 2: Awareness-based Questions

The key features identify Social Death as "when people no longer have any hope of engaging in social roles and are considered dead while biologically alive; people with a lost sense of belonging to a group, culture or place under the pressure of circumstances".

Q5: In general terms, have you heard about the term 'social death' before?

- Yes
- No

Q6: During your learning phase (e.g., courses), have you heard about the term 'social death' before?

- Yes
- No

Q7: Based on the definition provided above, do you think social death is preventable?

- Yes
- No

Q8: As an adult learner, do you know any strategies that can reduce the risk of social death occurring within the workplace?

- Yes

-No

Section 3: Symptoms, Impacts, and Causes

According to the research (Borgstrom, 2015; Doğan, 2020), causes of social death can often be rejection, maltreatment, ostracism, expulsion, the withdrawal of community support, or the support of those who had a close and continuous relationship with the individual in question. Another study indicates (Norwood, 2009) that social death is caused by deep losses: loss of identity, loss of ability to take part in daily activities, and loss of social relationships, which causes disconnection from social life.

Q9: Have you heard about the causes of social death before?

-Yes

-No

According to the research (Norwood, 2009), the symptoms of social death are loss of identity, loss of ability to take part in daily activities, and loss of social relationships, which causes disconnection from social life. Another study indicates (Doğan, 2020) that the value of a person in his own eyes is profoundly lost.

Q10: Have you heard about the symptoms of social death before?

-Yes

-No

According to the research (American Psychological Association), the impacts of social death are not only sadness, hurt feelings, and changes in social perception (e.g., increased likelihood of interpreting ambiguous situations as threatening) but also decreased satisfaction of four fundamental human needs: belonging, control, self-esteem, and meaningful existence. Low performance in studies, no future goals, self-disbelief, and frequent sick (Wang et al., 2024).

Q11: Are you aware of those impacts?

-Yes

-No

Section 4: Civic Responsibility

Civic engagement refers to taking part in volunteer activities through working with others within social organizations or communities to achieve social good (Zukin et al., 2006; Hsu et

al., 2021). Civic responsibility is one's feeling about one's personal and social responsibility for helping those people in need. The person with civic responsibility preferred helping others who needed it (Bresinger et al., 2014; Hsu et al., 2021).

Q12: Do you think social death is something personal, or is it something that requires community support?

- Personal
- Requires community support
- I need to learn more about social death concept to answer this question

Q13: Do you think, as an adult learner, you can do something to reduce the risk of social death?

- Yes I can
- No I cannot

Q14: Which of the following options is among your concerns that reduces the likelihood of participation as a learner for the topics encompassing social death education and prevention strategies? (please choose up to 3 concerns)

- Lack of individual level awareness about the social death phenomenon
- Lack of interest among learners to learn more about it
- Belief in social death as untreatable condition
- Belief in social death will never develop in yourself (it never happens to be belief)
- Fear of being diagnosed as socially dead after learning more about the concept and experiencing stigmatization by others.

Section 5: External Support/ Available Information

Q15: Have you been provided with general information about social death before?

- Yes
- No

Q16: Have you been provided with information about social death in your own language before?

- Yes

-No

Q17: Do you think there is a need to have more information about the social death phenomenon?

-Yes

-No

With the social death awareness campaign, the CARE project aims to enhance trust and cohesion in society, emphasizing that educators and employers take responsibility for supplementing inclusion indicators that impend adult learners' expected productive careers and community engagement efforts.

Q18: Do you think social death awareness campaigns can help you to learn more about the social death phenomenon?

-Yes

-No

Q19: What do you prioritize within the content of social death awareness campaigns? Please choose the 3 most important ones.

- Definition of social death
- Development of social isolation schema
- Symptoms, impacts, and perpetrators
- Intervention strategies
- Recommendations on how to deal with social death
- Ability to recognize the existence of social death